

Inhoud

Voorwoord 9

Inleiding 12

1 Introductie 13

- 1.1 De actualiteit van depressieve stoornissen 13
- 1.2 Het clusteren van risicofactoren voor depressie 14
- 1.3 Functionele psychiatrie 15
- 1.4 Integrale systeembioïogïe 15
- 1.5 Leeswijzer 16

2 Het werkmodel 18

- 2.1 Depressie volgens de DSM-classificatie 18
 - 2.1.1 Kritiek op de DSM 20
 - 2.1.2 Gevolgen voor de behandeling vanuit het DSM-model 21
- 2.2 Depressieve klachten op symptoomniveau: de benadering van de functionele psychiatrie 22
 - 2.2.1 Uitwerking vanuit de functionele psychiatrie: biologische risicofactoren 23
- 2.3 Clustering van psychische en genetische risicofactoren volgens McHugh 25
 - 2.3.1 Behandeling van depressie volgens McHugh 27
- 2.4 De indeling van Parker 28
- 2.5 De bijdrage van het wondgenezingsproces aan herstelprocessen 30
- 2.6 Een voorlopig werkmodel 33
- 2.7 Discussie 37

3 Integratieve processen 39

- 3.1 Systemniveau 39
- 3.2 Zelfregulatie per systeemniveau: veerkracht ofwel resilience 41
- 3.3 Resilience op de vier niveaus 42
 - 3.3.1 Integratie door *sense of coherence*/heterostase 42
 - 3.3.2 Integratie door allostase 45
 - 3.3.3 Integratie door homeostase 48
 - 3.3.4 Integratie door plasticiteit 50
- 3.4 Integratie en tijdsprocessen 52
 - 3.4.1 Het ontwikkelingsmodel van depressie 52
- 3.5 Therapeutische mogelijkheden 54
- 3.6 Discussie 56

4 Interactionele processen 57

- 4.1 Inleiding 57
- 4.2 De HHB-as-hormonen bij stress 58
 - 4.2.1 Prefrontale cortex bij hyperactiviteit HHB-as 59
 - 4.2.2 Hyperactiviteit van de HHB-as en CRH 60
 - 4.2.3 Cortisol bij HHB-as-hyperactiviteit 61
 - 4.2.4 Het limbisch systeem: HHB-as-hyperactiviteit versus BDNF 61
- 4.3 Pijnklachten en depressie 62
- 4.4 Het immuunsysteem onder stress 63
 - 4.4.1 Veranderingen van het immuunsysteem bij depressie 64
 - 4.4.2 Invloed CRH op immuunrespons 64
 - 4.4.3 Sympathisch zenuwstelsel en immuunrespons 65
 - 4.4.4 Ziektegedrag bij systemische ziekte 65
 - 4.4.5 Communicatie van immuunsysteem en hersenen 66
 - 4.4.6 Veranderingen in het brein door ontstekingsprocessen 68
 - 4.4.7 Gedragseffecten van pro-inflammatoire cytokinen bij mensen 69
 - 4.4.8 Auto-immuunziekten en affectieve stoornissen 69
 - 4.4.9 Kindermishandeling 70
- 4.5 Lichtstofwisseling onder stress: slaapproblemen 71
 - 4.5.1 De fysiologie en psychologie van slaap 71
 - 4.5.2 De neurobiologie van enige slaapproblemen 72
- 4.6 Discussie 73

5	Metabole processen	75
5.1	Neurotransmittersystemen en depressie	75
5.2	Monoaminen	76
5.2.1	Serotonine bij depressie	78
5.2.2	Noradrenaline bij depressie	79
5.2.3	Dopamine bij depressie	80
5.2.4	Samenvatting monoaminenactiviteit	80
5.2.5	Monoamine-oxydaseremming bij depressie	81
5.2.6	Anhedonie: de prefrontale cortex en monoaminen	81
5.2.7	Tobben: het amygdala-hippocampale complex	82
5.3	Depressies bij patiënten met een lichamelijke aandoening	83
5.3.1	Depressie bij hartziekten	84
5.3.2	Depressie bij andere lichamelijke ziektebeelden	85
5.3.3	Iatrogene depressie door gebruik van medicatie	85
5.3.4	Behandeling van depressie bij lichamelijke ziekte	85
5.4	Discussie	86
6	Hersenziekte, genetica, epigenetica en chroniciteit	88
6.1	Inleiding	88
6.2	Genetische factoren	89
6.2.1	Genetisch risico en omgevingsinvloeden	89
6.3	Endofenotype tussen genotype en fenotype	90
6.3.1	Epigenetische veranderingen	90
6.3.2	Kindling, anticipatie en sensitisatie	91
6.3.3	Het SERT-gen	92
6.3.4	Het glucocorticoïdreceptor-gen	93
6.3.5	Deletie van het chromosoom 22q11	93
6.4	Erfelijkheid in relatie tot het beloop van depressie	94
6.4.1	Leeftijd en beloop in relatie tot erfelijke factoren	94
6.4.2	Chroniciteit en recidivering in relatie tot erfelijkheid	95
6.5	Comorbiditeit van depressie	96
6.6	Discussie	97
7	Werkwijze en samenvatting	99
7.1	Het stellen van een individuele diagnose	99
7.2	Uitwerking in casus	101
7.2.1	Anna	101
7.2.2	Frederieke	104
7.3	Systeembioogie en gepersonaliseerde geneeskunde	106

- 7.4 Integrale psychiatrie 107
- 7.5 Het samenvattende model voor diagnostiek en behandeling van depressie 108

Bijlage III

- Tabel A Integratieve behandeling 111
- Tabel B Interactionele behandeling 112
- Tabel C Metabole behandeling 112
- Tabel D Behandeling van genetische factoren 113
- Toelichting op de indeling van niveau van onderzoek van de Trimbos Instituut multidisciplinaire richtlijn depressie (2007) 113
- Toelichting op de indeling van niveau van onderzoek van James Lake (2007) 114
- Toelichting op de indeling van niveau van onderzoek van Lake en Spiegel (2007) 115
- Literatuur tabellen 115

Literatuur 117

Dankwoord 129

Over de auteurs 131

Overzicht Bolk's companions 132

Overzichtskaart 134